

Молочна продуктивність та хімічний склад молока кіз-матерів місцевої селекції і їхніх помісних нащадків з цапами альпійської породи

В. В. Мельник

vova21kotik@ukr.net

Інститут розведення і генетики тварин НААН ім. М. В. Зубця НААН,
с. Чубинське, Бориспільський р-н, Київська обл., Україна

Вирішення проблеми забезпечення населення країни молочними продуктами значною мірою залежить від ефективності ведення молочного скотарства, вівчарства та козівництва. Найповніше генетичний потенціал молочних кіз характеризує їхня молочна продуктивність. Вся селекційна робота з молочними козами повинна бути спрямована на отримання від них найбільшої кількості молока високої якості. З огляду на зазначене, метою нашої роботи було дослідити молочну продуктивність та хімічний склад молока кіз-матерів місцевої селекції і їхніх помісних нащадків з цапами альпійської породи. Дослідження проведені у ФГ «Коза-Дерева» Перемишлянського р-ну Львівської обл. на козах місцевої популяції та їхніх потомках першого покоління, одержаних від схрещування з цапами альпійської породи.

Аналіз молочної продуктивності кіз-матерів місцевої селекції і їхніх помісних дочок свідчить, що надій за 8 місяців лактації у перших становив 786,4, у других — 1181,5 кг, вміст жиру в молоці — відповідно, 3,28 і 3,46, білка — 2,74 і 2,86%, кількість молочного жиру — 28,8 і 40,9 кг та молочного білка — 21,6 і 33,8 кг, при цьому найвищі надії у тварин обох груп спостерігалися на другому місяці лактаційного періоду. За надоем за всі досліджувані місяці лактації матері високовірогідно поступалися дочкам. Залежно від місяця лактації, перевага других над першими за названим показником коливалася від 34,6 до 63,0 кг, а за лактацією становила 395,1 кг. Така ж тенденція спостерігалася і щодо кількості молочного жиру та молочного білка. За вмістом жиру в молоці кращими також виявилися дочки. Цей показник у них був у межах 3,42–3,55, а за 8 місяців лактаційного періоду становив 3,46%. Перевага дочок над матерями за названим показником, залежно від місяця лактації, коливалася від 0,05 до 0,20%, однак у жодному випадку не була вірогідною. За 8 місяців лактації ця перевага становила 3,46% ($P < 0,001$). Щодо вмісту білка в молоці, то у дочок він коливався від 2,78 до 2,87%, що більше, ніж у матерів, на 0,09–0,13%. За весь лактаційний період різниця між названими групами тварин становила 0,12% ($P < 0,01$). Різниця за цим показником між матерями і дочками майже у всіх випадках була вірогідною ($P < 0,05$ – $P < 0,01$), виняток — другий місяць лактації. Встановлено, що добовий надій та показники хімічного складу молока кіз змінювалися залежно від періоду лактації. Добовий надій, залежно від місяця лактації, у дочок був у межах 3,4–6,1, що більше, ніж у їхніх матерів, на 1,1–2,1 кг ($P < 0,001$). Вміст жиру в молоці дочок з кожним наступним місяцем лактаційного періоду дещо зростав і з першого (3,22%) до восьмого місяця (3,41%) збільшився на 0,13%. У матерів цей показник з першого місяця (2,90%) до шостого зріс на 0,25, на сьомому місяці знизився на 0,09, а на восьмому знову зріс на 0,4%. У тварин обох груп вміст білка в молоці впродовж лактації носив хвилеподібний характер. При цьому найменше його значення у дочок спостерігали на першому місяці лактації (2,78%), а в матерів — на першому і четвертому (2,66%). Найвища білковомолочність у потомків відмічена на другому і восьмому місяцях лактаційного періоду (2,87%), а у предків — на другому (2,77%).

Вміст сухого знежиреного молочного залишку (СЗМЗ) у дочок, залежно від місяця лактації, коливався від 7,67 до 7,98, у матерів — від 7,54 до 7,82%, а різниця між названими групами тварин за СЗМЗ була в межах 0,02–0,34%, при цьому вірогідну перевагу ($P < 0,05$ – $P < 0,01$) дочок над матерями спостерігали лише з п'ятого по восьмий місяці. Втім, за другий місяць лактації перевага за названим показником була на боці матерів і становила 0,02%. Вміст лактози у молоці дочок і матерів коливався, відповідно, від 4,41 і 4,35 (шостий місяць) до 4,96% (перший місяць). За всі досліджувані місяці (виняток — четвертий місяць) перевага за названим показником була на боці дочок, однак вірогідною була лише на п'ятому місяці і становила 0,15% ($P < 0,05$).

Отже, помісні потомки першого покоління впродовж лактаційного періоду за ознаками молочної продуктивності та показниками хімічного складу молока переважали своїх матерів місцевої селекції, виняток — вміст лактози в молоці на четвертому та восьмому місяцях лактації і СЗМЗ — на четвертому місяці.